

זהירות, מחלות !!! תמונת מצב

ד"ר תמיר גושן סגן מנהל השירותים הווטרינריים במשרד החקלאות "המטרה, בלימת ההתפרצויות של המחלות"

ראובן זלץ

במשרד החקלאות מודעים לאתגרים שנחתו בתקופה האחרונה, בכל הקשור להתפרצות המחלות בבעלי החיים. נדמה כי מזה זמן רב לא התמודדו במשרד עם מכת מחלות כמו בתקופה העכשווית. ד"ר תמיר גושן, הנמצא בחזית המאבק לבלימה וטיפול נושא זה, אומר לנו השבוע (26.12) "אין ספק כי אנו נמצאים בפתחה של תקופה מורכבת ומאתגרת וקיים חשש רציני מהתפרצות ארצית של מחלות, כמו גם ההכרח בלהגביל את מספר חיות הבר בישראל". העולה החשש לפגיעה בבני האדם, כמו גם מפגיעה כלכלית קשה ברפתות ובדירים. תמונת מצב •

כבר כיום ניתן לומר כי קיים חשש עצום מהתפרצות ארצית של מחלת הכלבת ואנשי מקצוע מתריעים מפני קטסטרופה ארצית. אם נוסיף לכך את ההתפרצות המחודשת של הברוצלזיס ומחלת הפה והטלפיים, נקבל תמונת מצב קשה המאיימת לא רק על המשק החי, אלא עשויה לפגוע גם בבני האדם. ד"ר תמיר, מודע למצב ומשרטט לבקשתנו את מפת האימונים כמו גם הטיפולים בהתפרצות המחלות ברחבי הארץ.

מה תמונת המצב כרגע בעניין הפה והטלפיים ?
"ב-3 דירים וברפת בחברון התגלתה מחלת הפה והטלפיים. הנגיף מטיפוס O, מאותו תת זן שפגע בתחילת השנה ברפת ניר יצחק ומשקים ביהודה ושומרון. כרגע יש רפת אחת בהסגר, מגדל עוז. הרפתות באזור ומסביב ליהודה ושומרון חוסנו במהלך החודשיים האחרונים. חשוב מאוד להקפיד על בטיחות ביולוגית, מניעת כניסת מבקרים לא ידועים ומניעת כניסת מבקרים, אני מדבר על כלל הרפתות בארץ. כמעט כל הרפתות בארץ מחוסנות בחודשים האחרונים ומי שלא חוסן שימהר להתחסן."

יש צורך בפעולות רב מערכתיות. ד"ר גושן

בעיצומה של התפרצות כלבת

"אנחנו בעיצומה של התפרצות מחלת הכלבת, שהיא מחלה מסכנת חיים. אנו דורשים מהרשויות להבין את גודל האירוע, להצטרף אלינו ולתגבר את העשייה שבאחריותן", אומר עובד נור, ראש המועצה האזורית גלבע. "לצערי אנו שומעים הרבה דיבורים על 'שעת חירום', אך לא רואים עשייה שדומה לזה", הוסיף נור. "חייבים להבין שזה לא אירוע מקומי, אלא אירוע בקנה מידה לאומי. אנו כרגע מהווים את הקו הראשון, אך הדבר יכול בקלות לגלוש מערבה ולכיוון מרכז הארץ". ▲

כלבה מעורבת בת 7, שהותקפה בקיבוץ בית השיטה ע"י תן (צילום: דוברות מ.א. גלבע)

ובאשר לברוצלוזיס ?

"התגלתה מחלת הברוצלוזיס בשלוש רפתות במושב גילת. ברפת אחת הומתו 40 פרות ועגלות וברפת שניה 7 פרות וברפת שלישית נמצאה פרה אחת שהומתה. דרך ההדבקות עדיין לא ידוע, יש לציין כי הרפתות סמוכות זו לזו." ד"ר גשן "כל פרה שהפילה בטרמיסטר השני או השלישי, להביא לבדיקת רופא ולדגימת גורמי ההפלה. ככול שירבו לשלוח דגימות, הסיכוי לתפוס את הדבקה כאשר שיעור הפרות הנגוע קטן, יעלה". אנחנו כרגע בסיום כתיבת נוהל מחייב לניטור הפלות וברוצלוזיס בכלל. הערכת מצב לגבי המחלה, תיעשה אצלנו וניידע את הרפתנים". שני עובדים תאילנדים נדבקו כנראה מאכילת שוליות. ד"ר גשן מבקש "למנוע מהעובדים הזרים לאכול איברים העלולים להיות גורמי הידבקות".

עם תרכיב אורלי לחיסון כלבי הבר כנגד כלבת בצפיפות כפולה מהמקובל - פיזור ראשון בוצע בתחילת נובמבר, חזרנו בתחילת דצמבר וחוזרים שוב על הפיזור ממש בימים אלה. ב. הקטנת אוכלוסיית התנים, בעמק יזרעאל בדגש על עמק המעיינות. ג. כנסי הסברה והעברת מידע לתושבים וסיוע לרשויות ולאזרחים על ידי מתן תרכיבים לחיסון דחף של כלבים וחתולי בית. ד. בכוונתנו לסבסד חיסון מקנה באזור הסיכון. ה. עזרה לתגבור למערך הווטרינרים במועצות המקומיות. נערכה פניה לרשויות ולמשרד החינוך על מנת להסביר ולתקשר את הסיכון הן בעברית והן בערבית".

יש המאשימים את הגידול המטורף וההגנה היתירה על חיות הבר בישראל?

"חייבים להגביל את מספר חיות הבר ולטפל בנושא התברואה והקפדה על האכלת חיות הבר. ההתייחסות שלנו כחברה אל חיות הבר השתנתה וצריך לשמר את הטבע. השאלה - המידתיות. הכתובת על הקיר ואנחנו חייבים לשלוט בגודל אוכלוסיות ותברואה. היו כבר מקרים של התפרצות כלבת ואנו מחייבים לטפל בנושא במהירות, יעילות ובמקצועיות". ▲

המצב על סף קריסה

"הווטרינרים ברשויות המקומיות בצפון נותרו לבד בקו החזית, ולא יכולים להמשיך ולתת מענה לגל הכלבת בעמקים. הכל בקריסה" - כך מזהיר ד"ר אבי צרפתי, יו"ר ארגון הווטרינרים ברשויות המקומיות, בכנס של הארגון נוכח ההתפרצות המוגברת של המחלה בצפון הארץ, בבית החולים הווטרינרי שבקרית החקלאית. צרפתי ציין את המועצה האזורית עמק המעיינות, שבה יש וטרינר במשרה מלאה וכעת, נוכח גל מקרי הכלבת, תתווסף חצי משרה. אולם הרשות המקומית היא שסופגת את ההוצאה הלא צפויה והמדינה מצידה לא מסייעת. "אין תקן שמעוגן בחוק ושמגדיר קריטריונים להיקף ההעסקה של וטרינר ברשות מקומית", הסביר צרפתי, שלדבריו "יש צורך להגדיר זאת לפי גודל האוכלוסייה, היקף השטחים הפתוחים, מספר בתי עסק, מיקום גיאוגרפי ועוד. יש שוני בין רשות לרשות ולכן צריך לתקן תקנה ולסייע לרשויות המקומיות בתקציבים". ▲

נדמה כי מכל המחלות, דווקא הכלבת מצטיירת כיום ארצי?

"בתחילת אוקטובר החלה התפרצות של כלבת בעמק המעיינות שהתפשטה לאורך נחל חרוד, לעיר עפולה ואחר כך לאזור מועצה אזורית, מגידו, רמות מנשה ועמק יזרעאל. המקרה המערבי היה במתקן חגית סמוך למחלף עין תות. ככל הנראה שמדובר בחדירה של חיה נגועה מירדן, שהעבירה את המחלה אל הארץ. בבדיקות שערכנו נגיף הכלבת בהתפרצות הנוכחית שונה גנטית מהנגיף המבודד באצבע הגליל ובגליל העליון. עד כה נמנו 51 מקרים במחוז העמקים והסביבה. 65 אחוז מהמקרים (33) נתגלו בתנים. היו 9 מקרים בבקר לבשר בשני עדרים שונים ועוד מקרה של כבשה שנדבקה, שני מקרים ברפת חלב ו-6 מקרים בחיות מחמד. מספר רפתות ודירים הוכנסו להסגר בעקבות נשיכות או המצאות של תנים נגועים בסביבתם. משך זמן ההסגר תלוי בחיסון העדר. עדר מחוסן נכנס להסגר של 65 ימים, עדר לא מחוסן נכנס להסגר של 90 ימים".

כיצד מתמודד המשרד?

"על מנת להתמודד עם ההתפרצות יש לפעול במספר מישורים. א. חיסון כל בעלי החיים הנמצאים ברשותכם. ב. מניעת כניסה של בעלי חיים למשק. ג. מניעת מקורות מזון מבעלי חיים משוטטים. ד. איסוף פגרים למיכלים סגורים ומניעת הגעה הטורפים אליהם. ה. הסברה לכל העובדים על הסיכון במחלת הכלבת. ו. במידה שאדם בא במגע או ננשך על ידי בעל חיים לא מוכר, לשטוף את הפציעה במים וסבון ולגשת מייד לרופא להמשך טיפול. במקביל משרד החקלאות בשיתוף רשות הטבע והגנים, פועל במספר מישורים, כדי לבלום ולמגר את ההתפרצות, פיזור פיתיונות

